

Aan de slag met brede welvaart als gemeente

De afgelopen periode hebben we te maken gehad met een gezondheids crisis. Die heeft de veerkracht en volharding van gemeenten stevig op de proef gesteld. Jongeren willen weer perspectief. Bedrijvigheid en werkgelegenheid moet worden gestimuleerd. Maar dat is niet het enige. We worden geconfronteerd met een klimaat- en energiecrisis en een gespannen geopolitieke situatie. Daarnaast maakt de stikstofcrisis duidelijk dat ook de natuur om aandacht vraagt.

In de zoektocht naar lokaal en regionaal herstel en innovatie na de coronapandemie gaat het dus om meer dan groei van het aantal banen en het bruto binnenlands product. Dit staat ook centraal binnen de vanuit VNG ingestelde [Taskforce Economisch Herstel](#), waarbij ingezet wordt op duurzame economische ontwikkeling. Wonen, economie en klimaat zijn daarbij onlosmakelijk verbonden met elkaar. VNG zet daarbij in op een krachtig [groen herstel](#). Gezondheid, welzijn, een veilige, groene en schone leefomgeving: het zijn allemaal zaken die daarmee de brede welvaart bepalen. Steeds meer gemeenten willen dan ook met brede welvaart aan de slag. Maar wat is daarvoor nodig? Hoe maak je de slag van ambitie naar actie? En hoe kom je tot goede keuzes?

Om de komende bestuursperiode echt werk te maken van brede welvaart, hebben wij, VNG, Platform31, Het PON & Telos en Tilburg University (Academische Werkplaats 'Brede Welvaart in de regio') 10 praktische stappen op een rij gezet om lokaal aan de slag te gaan met brede welvaart.

Breng de brede welvaart in beeld

1. *Maak een foto van je gemeente*

Voer een scan uit om in kaart te brengen hoe jouw gemeente ervoor staat wat betreft brede welvaart. Zo wordt er duidelijk op welke aspecten van brede welvaart de gemeente goed scoort en waar het beter kan, ook ten opzichte van andere gemeenten in de regio. Deze nulmeting biedt een kwalitatieve toets en startpunt voor een breed maatschappelijk gesprek. Maak ook gebruik van bestaande bronnen, zoals onderzoek door de [Rabobank](#).

Zoek de dialoog

2. *Bepaal gezamenlijk de doelen en maak keuzes*

Het is belangrijk om op basis van het eerste beeld van brede welvaart een gesprek te voeren over de ambities, doelen en prioriteiten. Heb hierbij ook oog voor de vertaling van de [Sustainable Development Goals \(SDG\)](#). Identificeer samen waar de grootste risico's liggen en waar de grootste kansen liggen om brede welvaart te bevorderen. Welke uitdagingen zien bewoners en bedrijven? Welke brede welvaart opgaven zetten zij met stip op één? En wat dragen ze zelf bij?

3. *Voer het gesprek op laagdrempelige plekken*

Brede welvaart gaat over wat mensen van waarde vinden. Betrek daarom zoveel mogelijk bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en jongeren bij de dialoog. Organiseer daarvoor gesprekken op laagdrempelige plaatsen. Denk aan bibliotheken, jongerencentra en wijkcentra. Zo krijgt iedereen de kans om mee te denken en te doen.

Ontwikkel een gezamenlijke agenda

4. *Kom tot een lokale agenda* brede welvaart

Zorg als gemeente voor een uitnodigende Brede Welvaartagenda, die de gemeentelijke inzet (beleid en middelen) koppelt aan wat maatschappelijke partners kunnen bijdragen. Stel concrete doelen en hanteer heldere tijdslijnen voor realisatie. Kijk daarbij naar de korte, maar ook naar de lange termijn. Een handreiking die hierbij kan helpen is het '[Welvaart-model-canvas](#)'.

5. *Benut de kracht van de regio*

Versillende Brede-Welvaart-thema's, zoals onderwijs en bereikbaarheid, overstijgen de gemeentegrenzen en verdienen een bredere blik. Ook ondernemers zijn niet gebonden aan gemeentegrenzen. Zorg in de agenda voor een goede balans tussen wat lokaal kan en wat regionaal moet. Benut faciliteiten van buurgemeenten die bijdragen aan de Brede Welvaart voor jouw inwoners en ondernemers. Leg – waar nodig – de koppeling met regionale agenda's. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft relevant onderzoek gedaan naar [brede welvaart in de regio](#).

Veranker brede welvaart binnen en buiten de organisatie

6. *Beleg brede welvaart binnen het college van B&W*

Brede welvaart verdient een centrale plek in het gemeentelijk bestuur. Brede welvaart omvat verschillende aspecten en gaat dus dwars door sectorale portefeuilles heen. De rol van burgemeester kan geschikt zijn om dit gecoördineerd – verbindend tussen portefeuilles – te positioneren binnen het college van B&W en richting de gemeenteraad.

7. *Organiseer brede welvaart binnen de interne organisatie*

Brede welvaart vergt een multisectorale aanpak en dient ook ambtelijk belegd te worden binnen de gemeente. Benoem een ambtelijk coördinator brede welvaart binnen de gemeente en stel een gerichte projectopdracht vast. Train ambtenaren en help ze met concrete handvatten en instrumenten om brede welvaart in lokaal beleid, sturing en monitoring te verankeren. Denk ook na over een integrale begroting op het gebied van brede welvaart.

8. *Zorg voor een gezaghebbende ambassadeur*

Zorg dat de Brede Welvaartsagenda niet alleen politiek-bestuurlijk maar ook maatschappelijk een gezicht heeft. Stel daarom een gezaghebbende begeleider en/of ambassadeur aan voor de uitvoering van de agenda. Iemand die voldoende trekkracht en bindend vermogen heeft en de wegen kent binnen de lokale overheid, het bedrijfsleven en de samenleving.

Houd de agenda en aanpak dynamisch

9. *Monitor de effecten*

Maak de Brede Welvaartsagenda onderdeel van de reguliere beleids- en begrotingscyclus. Breng de Brede Welvaartseffecten van gemeentelijk beleid in beeld en duidt de gemeentelijke impact op het gebied van brede welvaart. Verrijk voor de impact monitoring de beschikbare gegevens (o.a. [CBS monitor brede welvaart](#) en [Waarstaatjegemeente.nl](#)) met subjectieve data en citizen science voor jouw gemeente.

10. *Leer en experimenteer*

Een nieuwe aanpak betekent ook dat er ruimte moet zijn om te experimenteren en te leren en waar nodig aanpassingen in de Brede Welvaartsagenda te doen in het licht van voortschrijdend inzicht en nieuwe kennis. Verschillende gemeenten zijn al aan de slag met beleid en monitoring; wissel dan ook ervaringen uit. Maak gebruik van de resultaten van lopende experimenten. Wees eerlijk over resultaten, zorg dat je succes viert en houd de agenda voldoende open voor nieuwe partijen die willen toetreden en bijdragen.

Wij wensen alle nieuwe coalities en gemeenteraden veel succes en plezier om deze handschoen op te pakken. Ga jij ook aan de slag met brede welvaart in jouw gemeente? Eind vorig jaar organiseerde VNG al een [webinar](#) over brede welvaart en gaf Joks Janssen, namens Het PON & Telos bij VNG een [gastcollege](#) over brede welvaart.

Volg dan ook de agenda's van VNG, Platform 31 en Academische Werkplaats Brede Welvaart in de Regio voor verdiepende bijeenkomsten en publicaties. Zo kan je je aanmelden voor de [Masterclass Brede Welvaart](#). Of neem contact op met Joks Janssen, praktijkhoogleraar brede welvaart in de regio via Joks Janssen - j.janssen@hetpon-telos.nl of Maikel Gijzen, projectleider ondernemersdienstverlening VNG Realisatie, maikel.gijzen@vng.nl.